

Espai de reflexió i comunicació en Desenvolupament Sostenible

Any 3 No. 12

Octubre del 2005

ALTRA CRISI ENERGÈTICA?

O és la mateixa?. Mobilitzacions de tot tipus, bloquejos de gasolineres, de ports, talls de carreteres, etc. La creixent alarma social per la pujada dels carburants ens anuncia el començament d'una altra crisi energètica. Davant això, molt poques veus s'han aixecat per a preguntar-se l'origen de la crisi, mes enllà de possibles "maniobres especulatives" de les petrolieres o de la possible "avarícia fiscal" del Govern. La realitat, com gairebé sempre, és més complexa. És cert que el preu del cru és només una part del preu final dels combustibles, en concret, el 20 % en la gasolina sense plom i el 25 % en el gasoli (dades de Juliol de 2000). També és veritat que els impostos constitueixen avui en dia el 58% en la gasolina sense plom i el 53,1 % en el gasoli d'automoció del preu final del combustible. El problema és que tals impostos no es dediquen precisament a fer parcs, escoles o hospitals. El total dels impostos indirectes provinents de les vendes de gasolis i gasolines per a automoció tot just dona per a finançar la construcció i el manteniment de la xarxa d'autovies i carreteres de l'Estat (autèntiques subvencions a les energies convencionals). Gens o molt poc d'aquesta recaptació es dedica a corregir els efectes mediambientals directes del tràfic (sorolls, contaminació, destrucció del paisatge...). Gens en absolut a plans de reconversió ecològica del transport cap a una mobilitat més sostenible (foment del transport públic, estalvi i eficiència energètica, disminució de les emissions de CO2 ...). En aquestes condicions no sembla estar justificada una disminució generalitzada d'impostos. Més aviat seria convenient un canvi en la seva aplicació. Altra cosa és que es regulin, de manera excepcional, rebaixes o ajudes a sectors concrets per a evitar la seva ruïna i per a possibilitar la seva reconversió cap a una major eficiència energètica.

Però el petroli és un recurs no renovable: hi ha una determinada quantitat emmagatzemada en l'interior del planeta que es va extraient (no produït com es ve dient amb freqüència, abusant intencionadament del llenguatge) a mesura que la societat ho demanda. Amb aquest ritme de consum el petroli existent s'acabarà en aproximadament 50 anys si no es descobreixen noves reserves, d'altra banda cada dia més difícils i més cares d'explorar. Davant això, els països extractors comencen a reaccionar limitant les quantitats que s'extreuen i, com a conseqüència òbvia, augmenta el seu preu en el mercat. Donades les circumstàncies, tot indica que ens trobem davant una actitud ferma dels països extractors, que possiblement faci que aquesta vegada la crisi sigui duradora. La situació conflictiva de l'Orient Pròxim només accentuarà la profunditat de la crisi però no la seva durada.

El sistema econòmic actual "empassa" petroli en grans quantitats. Les alternatives convencionals semblen cada vegada més confuses: L'energia nuclear de fissió és vista cada dia amb més recel davant els seus riscos evidents, exemplificats en Xernobil, i davant el gran problema que planteja la gestió dels residus i el desmantellament de les centrals obsoletes. L'energia nuclear de fusió és una entelèquia a la qual es dediquen ingents quantitats de diners per a l+D des de fa més de cinquanta anys, amb resultats pràctics nuls.

Les alternatives renovables (solar, eòlica, minihidràulica), l'estalvi i l'eficiència energètica, segons alguns, no tenen capacitat per a substituir a les convencionals, no estan suficientment desenvolupades tecnològicament i són cares. Però aquest plantejament és erroni: no es tracta de substituir, de la nit al dia, el sistema actual per altre basat íntegrament en les energies renovables; sinó d'anar incorporant aquestes a un sistema més racional, en el qual l'estalvi i l'eficiència siguin la pauta enfront del malbaratament actual. És precisa una reconversió ecològica del sistema energètic. Els recursos renovables són gairebé infinits i les tecnologies

renovables i d'estalvi energètic estan desenvolupades a un nivell més que suficient, en molts casos comparable al de les convencionals i, per descomptat, molt més que la tecnologia de fusió nuclear, a la qual no obstant això se segueixen dedicant enormes inversions en I+D i en la qual dipositen unes expectatives no justificades pels fets. Pel que es refereix al "cost" cal matisar també: no les hi dóna suport institucionalment de la mateixa manera que a les convencionals: Quants diners públic s'ha invertit en les centrals hidràuliques, en les esteses elèctriques, en els oleoductes i gasoductes, en les refineries, en la neteja dels abocaments de petroli i altres accidents, en les centrals nuclears amb repercussions militars, a mantenir una mineria del carbó freturós de tota rendibilitat, en "ajudes d'adaptació a la competència" d'un sector gairebé monopolístic com l'elèctric, i un llarg etcètera? Quant en plans seriosos de foment de les energies renovables i l'estalvi energètic?. D'altra banda, si s'incloués en el preu de les energies convencionals els costos o "externalitats" futures de descontaminació, correcció de l'efecte hivernacle, malalties, destrucció del paisatge, etcètera, per elles provocats, és molt possible que estiguéssim parlant d'altres costos comparatius. Molt menys encara, perquè ni tan sols es parla d'això, es tenen en compte els costos de reposició dels combustibles fòssils.

La crisi energètica dels 70 va servir per a donar un cert impuls al desenvolupament de les tecnologies energètiques renovables i d'estalvi, encara que no va tenir l'adequada continuïtat. També va servir perquè s'iniciessin polítiques de reconversió energètica que, una vegada superada la crisi, van quedar en l'oblit. És possible que aquesta crisi ens obligui a reconsiderar i millorar moltes d'aquelles iniciatives. D'això es poden derivar grans beneficis, no sol per a la Naturalesa, sinó també per al Desenvolupament sostenible de la nostra comunitat andalusa.

Col·lectiu Universitari "Naturalesa i Desenvolupament"

Jaime López de Asiain, Ricardo Marquès, Leandro del Moral, Juan F. Ojeda, Valeriano Ruiz i Fernando Sancho.

Publicat el 19 de Novembre de 2000, Diari de Sevilla

Copyright 2005. Número de Registre B-30620-2003. Ide@Sostenible. Drets reservats. Qualsevol impressió, publicació en WWW u altre medi, així com la seva distribució electrònica i/o comercial requereix autorització del Consell Editorial. El contingut dels articles és responsabilitat de l'autor.